

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 13 października 2017 r., wydanym na skutek skargi P. B. o wznowienie postępowania zakończonego nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 10 września 2015 r., sygn. akt I Nc 1207/15, Sąd Rejonowy w Łęczycy:

- uchylił powyższy nakaz zapłaty i zasądził od P. B. na rzecz (...) SA w Ł. kwotę 334,85 złotych z odsetkami szczegółowo opisanymi w pkt 1 wyroku;
- zasądził od (...) SA w Ł. na rzecz P. B. kwotę 804,21 złotych tytułem zwrotu wyegzekwowanego świadczenia (pkt 2 wyroku);
- zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania (pkt 3 wyroku).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o ustalenie, że strony łączyła umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych. Pozwany zobowiązany był do zapłaty składki ubezpieczeniowej w wysokości 538 zł, płatnej w dwóch ratach. Pierwszą ratę w wysokości 269 zł opłacił 31 października 2012r. Drugiej raty w kwocie 269 zł z terminem zapłaty 28 kwietnia 2014r. P. B. nie zapłacił.

W umowie ubezpieczenia ubezpieczający P. B. jako adres zamieszkania wskazał: (...)-(...) Ł., ul. (...).

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z 10 września 2015 r. Sąd Rejonowy w Łęczycy nakazał pozwanemu P. B., aby zapłacił powodowi (...) SA w Ł. kwotę 334,85 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 269 zł od dnia 8 maja 2015r. do dnia zapłaty i od kwoty 65,85zł od dnia 8 maja 2015r. do dnia zapłaty oraz kwotę 85 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu, albo wniósł w tym terminie sprzeciw. Odpis nakazu zapłaty z pouczeniem o sprzeciwie wraz z odpisem pozwu przesłany pozwanemu P. B. na adres w Ł., ul. (...). Przesyłka wróciła z adnotacją operatora pocztowego „nie podjęto w termie” i została uznana za doręczoną w dniu 2 października 2015r.

Postanowieniem z 16 listopada 2015 r. Sąd Rejonowy w Łęczycy nadał klauzulę wykonalności wyżej opisanemu nakazowi zapłaty. (...) SA w Ł. wystąpiło 7 grudnia 2015r. do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie R. M. z wnioskiem o wszczęcie egzekucji przeciwko P. B. w oparciu o powyższy tytuł wykonawczy.

Zawiadomienie o zajęciu wynagrodzenia za pracę oraz wierzytelności zasiłku chorobowego lub wierzytelności z tytułu umowy zlecenia wraz z odpisem zawiadomienia o wszczęciu postępowania egzekucyjnego i z odpisem tytułu wykonawczego został doręczony P. B. 16 lutego 2016r. Dłużnik wpłacił w dniu 23 lutego 2016r. na konto komornika kwotę 1160 zł. Postanowieniem z 25 lutego 2016r. komornik umorzył prowadzone postępowanie egzekucyjne wobec zaspokojenia wierzyciela, przyznał wierzycielowi koszty zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym w wysokości 30 zł oraz ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 628,63 zł i obciążył nimi dłużnika.

P. B. wymeldował się 11 czerwca 2014r. z pobytu stałego pod adresem Ł. ul. (...). Od 17 czerwca 2014r. zameldowany jest i przebywa pod adresem: G. ul. (...).

Sąd Rejonowy dokonał analizy przepisów art. 399 k.p.c. i art. 401 pkt 2 k.p.c. Dostrzegł, że zgodnie z art. 399 k.p.c. w wypadkach przewidzianych w przepisach kodeksu postępowania cywilnego można żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że skarga o wznowienie postępowania - jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń - ma charakter wyjątkowy, a przepisy dotyczące wznowienia postępowania od orzeczeń prawomocnych nie mogą być interpretowane rozszerzająco. Podstawową kwestią przy badaniu podstawy wznowienia

jest ustalenie, czy podstawa przytoczona w skardze odpowiada którejkolwiek z podstaw wymienionych w art. 401, 401¹ i 403 k.p.c. Przy tym samo sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający ustawie nie oznacza, że skarga opiera się na ustawowej podstawie wznowienia, dlatego też konieczne jest zbadanie, czy twierdzenia skargi będą stanowiły taką ustawową podstawę.

Dokonując oceny, czy pozwany P. B. w rzeczywistości został pozbawiony możliwości działania, Sąd Rejonowy prześledził kolejne etapy postępowania w sprawie I Nc 1207/15. Na tej podstawie doszedł do przekonania, że odpis nakazu zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy w Łęczycy został wysłany na nieaktualny adres pozwanego i pomimo to awizowana przesyłka została uznana za doręczoną w dniu 2 października 2015r. Skuteczność doręczenia orzeczenia w trybie art. 139 § 1 k.p.c. uzależniona jest od tego, aby strona zamieszkiwała pod adresem, pod który skierowano przesyłkę sądową. Z załączonych do skargi o wznowienie postępowania dokumentów wynika, że skarżący nie zamieszkiwał pod adresem wskazanym w pozwie w okresie, kiedy dokonywano awizowania skierowanej do niego przesyłki.

W ocenie Sądu Rejonowego dokonanego doręczenia nie można było uznać za skuteczne. Jednak w tej kwestii Sąd Rejonowy podjął inną decyzję, tzn. przesyłkę uznał za doręczoną w trybie art. 139 § 1 k.p.c. Tym samym doszło do naruszenia przepisu art. 139 § 1 k.p.c., a w konsekwencji do pozbawienia pozwanego możliwości działania i możliwości obrony swoich praw. Mając to na uwadze Sąd I instancji uznał, że skarga o wznowienie postępowania wniesiona przez P. B. jest dopuszczalna i opiera się na jednej z ustawowych podstaw, przepisie art. 401 pkt 2 k.p.c.

Ponownie rozpoznając przedmiotową sprawę Sąd pierwszej instancji uznał, iż powództwo wywiedzione przez (...) SA w Ł. jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie. Pozwany w skardze o wznowienie postępowania uznał roszczenie powoda na kwotę 334,85 zł obejmującą niezapłaconą składkę ubezpieczeniową w wysokości 269 zł oraz odsetki od tej kwoty w wysokości 65,85 zł. Sąd Rejonowy uznał, iż uznanie powództwa przez pozwanego nie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego, ani nie zmierza do obejścia prawa i zgodnie z art. 213 § 2 k.p.c. jest nim związany. Dlatego na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. i art. 805 k.c. uchylił nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym i zasądził od P. B. na rzecz (...) SA w Ł. kwotę 334,85zł z odsetkami szczegółowo opisanymi w pkt 1 zaskarżonego wyroku. O należnych odsetkach orzekł na podstawie art. 359 § 1 k.c. i art. 481 § 1 i § 2 k.c., zasądzając je zgodnie z żądaniem powoda.

O zwrocie wyegzekwowanego świadczenia Sąd Rejonowy orzekł na podstawie z art. 415 zdanie pierwsze k.p.c. P. B. wpłacił w dniu 23 lutego 2016r. na konto komornika kwotę 1160zł. O ile w realiach rozpoznawanej sprawy nie można odmówić zasadności obciążenia pozwanego kwotą główną i odsetkami od należności głównej (269 zł + 65,85 zł + 20,94 zł), o tyle nieuzasadnione jest obciążanie go kwotą 804,21 zł. Na tę kwotę złożyły się koszty postępowania sądowego (85 zł) oraz koszty postępowania egzekucyjnego (60 zł + 30 zł + 628,63 zł).

Orzekając o kosztach postępowania Sąd Rejonowy z jednej strony miał na uwadze, że powód nie uzyskałaby zaspokojenia roszczenia bez wytoczenia powództwa. Z drugiej strony żądanie pozwanego w zakresie skargi o wznowienie postępowania oraz w zakresie żądania zwrotu spełnionego świadczenia zostało uwzględnione w całości. Z powyższych względów Sąd I instancji uznał, że w równych częściach uwzględnił żądanie powoda (punkt 1 wyroku w części dotyczącej uwzględnienia powództwa o zapłatę) oraz żądanie pozwanego (punkt 1 wyroku w części dotyczącej wznowienia postępowania i punkt 2 wyroku), dlatego orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 100 zdanie pierwsze k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód (...) SA w Ł., zaskarżając go w całości i podnosząc zarzuty naruszenia:

1. art. 399 k.p.c. w zw. z art. 401 k.p.c. poprzez wznowienie postępowania w sytuacji, gdy brak było ku temu podstaw prawnych;
2. art. 415 k.p.c. poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kwoty 804,21 złotych tytułem zwrotu kosztów wyegzekwowanego świadczenia, podczas gdy naruszony przepis stanowi podstawę jedynie do orzeczenia o zwrocie spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia.

Apelujący wywodził, że Sąd I instancji wadliwie ocenił zaistnienie przesłanek zezwalających na wznowienie postępowania. Skoro dowiedzione zostało, że doręczenie zastępcze odpisu nakazu zapłaty wobec pozwanego nie było skuteczne, to sam nakaz nie uprawomocnił się, a w konsekwencji niedopuszczalne było wniesienie skargi o wznowienie postępowania.

W konkluzji powód sformułował wniosek o:

- zniesienie wadliwego postępowania w przedmiocie wznowienia i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania ze względu na nieważność postępowania;
- w przypadku nieuwzględnienia powyższego wniosku: o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 2 poprzez oddalenie roszczenia pozwanego co do zwrotu kwoty 804,21 złotych;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu z tytułu postępowania przed sądem I i II instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona, ponieważ trafnie apelujący zarzucił naruszenie przepisów art. 399 k.p.c. w zw. z art. 401 k.p.c. Niewątpliwie są one znane Sądowi Rejonowemu, podobnie jak orzecznictwo ukształtowane na ich gruncie. Jednak w realiach rozpoznawanej sprawy zostały wadliwie zastosowane.

Punktem wyjścia do dalszych rozważań musi być ponowne przytoczenie treści art. 399 § 1 k.p.c., stosownie do którego w wypadkach przewidzianych w ustawie można żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem. Z kolei przepis art. 410 k.p.c. przewiduje badanie wstępne skargi, w ramach którego ocenie sądu powinny być poddane kwestie dotyczące terminowości wniesienia skargi, jej dopuszczalności oraz oparcia na ustawowej podstawie. Niespełnienie któregokolwiek z tych wymagań prowadzi do odrzucenia skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 24.08.2017 r.: III CZ 26/17, opubl. Lex nr 2375929; III CZ 21/17, opubl. Lex 2447327). Ocena dopuszczalności skargi wiąże się m.in. z ustaleniem, czy orzeczenie kończące postępowanie jest prawomocne. Nie budzi bowiem wątpliwości ani w doktrynie, ani w judykaturze, że co do zasady skarga o wznowienie postępowania przysługuje od **prawomocnych orzeczeń o charakterze merytorycznym**, a więc takich, które rozstrzygają co do istoty sprawy, w której skarga jest dopuszczalna. Niedopuszczalna jest skarga o wznowienie postępowania, wniesiona od orzeczenia, które nie jest prawomocne.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że niewątpliwie Sąd Rejonowy dokonał wstępnej oceny skargi, przede wszystkim w płaszczyźnie jej terminowości i oparcia na ustawowej przesłance wznowienia. Z faktu uwzględnienia skargi o wznowienie wnioskować należy, że uznał ją za dopuszczalną. Wprawdzie dostrzegł, że w okolicznościach udowodnionych przez skarżącego, a związanych ze zmianą jego miejsca zamieszkania, doręczenia odpisu nakazu zapłaty dokonanego w trybie art. 139 § 1 k.p.c. nie można było uznać za skuteczne. Trafnie bowiem Sąd Rejonowy wywiódł, iż podstawowym warunkiem skuteczności doręczenia w trybie art. 139 § 1 k.p.c. jest to, by adresat rzeczywiście mieszkał pod wskazanym adresem. Tymczasem poza sporem w niniejszej sprawie pozostaje, że P. B. nie zamieszkiwał pod adresem wskazanym w pozwie w okresie, kiedy kierowano do niego korespondencję w sprawie I Nc 1207/15. Pomimo to, omawiane doręczenie Sąd pierwszej instancji ostatecznie uznał za skuteczne, błędnie nadając znacznie prawne zarządzeniu o uznaniu za skuteczne doręczoną przesyłki skierowanej do P. B. na adres w Ł. przy ul. (...). Nie jest to rozumowanie trafne. Przeciwnie, należy uznać, że dwukrotne niepodjęcie przez pozwanego przesyłki zawierającej odpis nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 10 września 2015 r. pod innym adresem, niż adres jego faktycznego zamieszkania, nie może być uznane za skuteczne doręczenie zastępcze. W tej sytuacji Sąd Rejonowy niesłusznie za początek biegu terminu do wniesienia sprzeciwu uznał dzień 2 października 2015 roku. Uznać należało, że powyższy termin mógł rozpocząć swój bieg dopiero od dnia faktycznego otrzymania przez skarżącego odpisu nakazu zapłaty. Nie miało to miejsca ani w dacie, kiedy pozwany otrzymał korespondencję od komornika, ani w dacie wnoszenia przez niego skargi o wznowienie postępowania. Przyjąć należy, że w dacie 10 marca 2016 roku (data nadania w urzędzie pocztowym skargi o wznowienie postępowania) P. B. miał możliwość wniesienia

sprzeciwu od nakazu zapłaty z zachowaniem ustawowego terminu. Innymi słowy, mógł zaskarżyć omawiany nakaz z zastosowaniem zwykłego środka zaskarżenia. Natomiast wniesienie skargi o wznowienie postępowania, wobec podważenia skuteczności doręczenia pozwanemu odpisu nakazu zapłaty i uznania tego orzeczenia za prawomocne, uznać należało za niedopuszczalne. W konsekwencji nie można podzielić poglądu Sądu I instancji, jakoby skarga została oparta na ustawowej przesłance. Bowiem mimo formalnego powołania się przez skarżącego na pozbawienie go możliwości działania i obrony jego praw, w istocie przesłanka wskazana w skardze nie zachodziła. Skarżący mógł bowiem skutecznie złożyć sprzeciw od nakazu zapłaty, jak również zażalenie na nadanie temu nakazowi klauzuli wykonalności.

Reasumując: apelacja okazała się uzasadniona i jako taka skutkuje uchynieniem zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. oraz odrzuceniem skargi o wznowienie postępowania na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. – jako niedopuszczalnej. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania ze skargi o wznowienie postępowania zostało wydane przy uwzględnieniu zasady odpowiedzialności za wynik postępowania przewidzianej w art. 98 k.p.c. Na koszty zasądzone od skarżącego na rzecz (...) SA w Ł. składa się kwota 120 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, obliczona stosownie do § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U.2015.1804).

W tym miejscu należy jeszcze zaznaczyć, że ze względu na sposób rozstrzygnięcia apelacji zbędne jest odnoszenie się do drugiego z zarzutów apelacyjnych, tj. naruszenia art. 415 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł z mocy art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 2 pkt 1 i § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U.2018.265 t.j.).